

La mutació dels masclistes

No hi ha cap jove avui que es reconega públicament com a masclista, però la majoria ho són. Espantats pels avenços socials femenins, els homes d'avui consideren les dones com un perill molt real. Els nous masclistes són condescendents, passius i ressentits. I sobretot, sempre oculten que ho són.

Internet, la clandestinitat i la manera de comunicar, és avui un receptacle que el nou masclisme omple de matèria que, sota la simulació de la broma i els acudits, i sota el camuflatge de l'anonimat, intenta perpetuar els tòpics ofensius sobre el gènere femení.

Per exemple, hi ha una pàgina farcida de "passatemps per a dones". Hi trobem una sopa de lletres tan elemental que fins i tot un ximpanzé hi podria trobar els mots amagats. Un altre mostra el dibuix d'un conill, i es demana a la jugadora si pot endevinar de quin animal es tracta. Com és obvi, la suposada gràcia de l'invent sarcàstic és considerar les dones com a subnormals profundes.

El fons és dur, propi de les velles pel·lícules de José Luis López Vázquez o Alfredo Landa. Però la forma és suau: l'insult no és directe, sinó que es troba disfressat d'inofensiva broma. I tot sense donar la cara obertament.

Això és el que succeeix avui amb el masclisme, una rêmora que taca, però que no embruta, perquè ningú no accepta que la pateix.

Sí, una de les pàgines del ciberespai que serveix perquè els masclistes deixin anar les seues frustracions es diu, clarament, *La pàgina del machista*, i una altra de les destacades consisteix només en una compilació infinita d'acudits que es burlen de les dones. Els promotors d'un invent i de l'altre diuen que només fan això "per provocar, no per masclisme". La ironia és la coartada. La ironia i la provocació, com si es tractara d'art.

Perquè, és clar, masclista, sembla que no ho és ningú. Aquesta és la paradoxa: en major o menor grau, gairebé tot el món ho és —moltes dones inclo-

ses, però ningú no és capaç d'acceptar-ho. Per què?

Si no ho acceptes, no ho ets. Perquè acceptar-ho és com acceptar que ets racista o antiecològista. La majoria de la gent ho són, o es comporten envilint el medi ambient o menyspreant el diferent.

Però no ho reconeixen perquè en una societat que es mou a la recerca del centrisme i de la correcció política, no acceptar el mal social és la manera de no reconèixer aquest mal, de no assumir-lo, i, per tant, de no afrontar-lo.

En una societat com la nostra, dominada en els seus llocs executius i decisoris per homes, la disfressa políticament correcta, la que permet perpetuar aquest poder, passa per parlar del masclisme com si fóra una cosa d'altres temps, d'altres civilitzacions (les africanes i les asiàtiques), d'altres mons.

Passa per parlar del masclisme com d'una plaga que cal eliminar, però no realment perquè vexa els drets de la dona, sinó per la seua... radicalitat.

El masclisme s'equipara al feminisme, i el sistema ven tots dos conceptes com dues cares de la mateixa moneda, com dos vòmits que cal fregar del terra de la civilització perquè homes i dones poguem avançar cap al futur com una parella estil a la de les nines Barbie i Kent, un cos bicèfal en què cada cap respecta l'altre i ajuda una mica l'altre, sempre que l'altre no se'n passe, i reconega que els homes hem estat creats homes per alguna cosa, i aquesta cosa és el motiu pel qual hem mantingut la supremacia eterna.

Una pel·lícula de moda, *Desde el infierno*, es basa, al seu torn, en un còmic de moda, *From Hell*, del brillantíssim guionista Alan Moore i el fred dibuixant Eddie Campbell. L'una i l'altra contenen

amb versemblança colpidora la història de Jack l'Esbudellador, l'assassí en sèrie més famós de tots els temps. Però el còmic s'endinsa en una teoria mitològica que alguns psicòlegs de l'esoterisme han presentat com a propulsora del masclisme. Moore planteja que els actes de Jack són deutors de la percepció màgica d'un pertorbat mental sobre la perpetuació de l'espècie masculina. Moore planteja la presència d'una antiga deessa-mare, a la qual tots veneraven. Una deessa instauradora d'un matriarcat que dominava les generacions humanes.

Una rebel·lió divina i humana –masculina– va posar fi al poder d'aquell matriarcat, una rebel·lió que cada cert temps exigia un sacrifici de sang femenina com a plasmació absoluta del sotmetiment de la dona a l'home. Jack es creuria, segons aquesta història, l'enviat del destí per evitar que les dones retornen al seu primigeni poder, un regnat que els homes han d'evitar perquè aquell domini gairebé va impedir que la civilització avançara.

Moore, amb el seu sentit de l'humor cínic, càustic i cruel, recorda que, amb els actes de Jack l'Esbudellador, "es va iniciar el segle XX". Segons això, tots els actes virils psicopàtics comesos al llarg d'aquest segle han estat un assassinat simbòlic per demostrar als temps la dominació de l'home. En certa manera, és així fins i tot avui, quan se suposa que les morts de dones per maltractaments domèstics (42 dones varen ser assassinades a l'estat espanyol l'any 2001, enguany ja s'ha produït la meitat de víctimes) haurien de minvar gràcies al suport que, per primera vegada, la llei i la societat ofereix a les dones víctimes dels seus marits o companys. Però el fenomen sembla el contrari. Per què? Hi ha criminòlegs i guàrdies civils que saben la resposta gràcies a l'experiència. "Ara la societat ofereix més facilitats per a denunciar els maltracta-

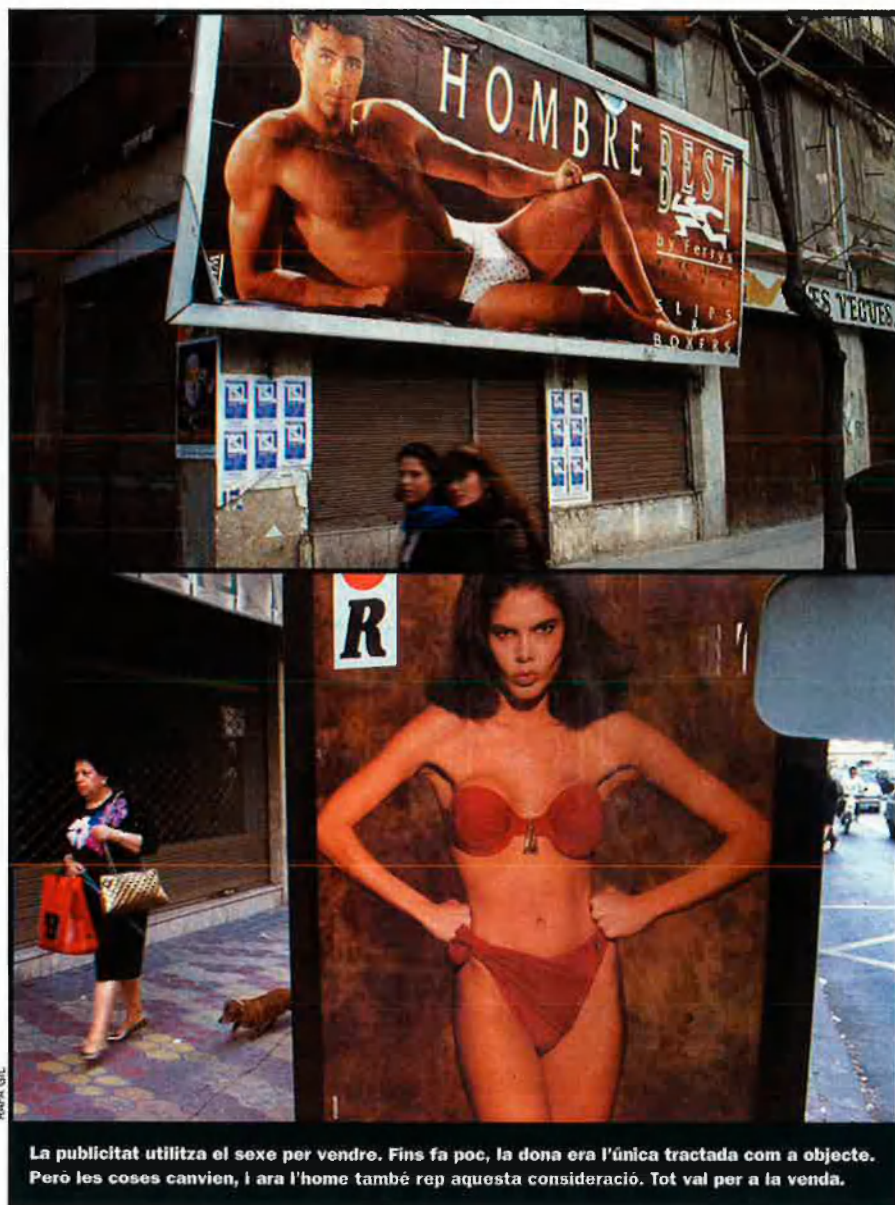
La mà d'un home viril mostra la bellesa d'una dona sofisticada i femenina. La imatge té una aparença moderna, però el seu sentit és tan vell com els temps, tan vell com el domini del mascle.

ments i la dona creu que l'home pot respondre favorablement a aquesta pressió", apunta un veterà agent especialitzat en homicidis. "Oblida que, per a alguns homes, que les dones es rebel·len, que es mostren valentes, en compte de provocar-los por els provoca ira. Pot arribar un moment en què l'home no mire més que la necessitat de descar-

**L'home
pot utilitzar
la violència si veu
perillar la seua
homenia**

regar la ràbia, de no consentir el trencament del seu suposat honor viril, allò que es diu 'homenia'. I quan arriba això, és capaç de fer qualsevol cosa." "Crec que una dona no té en compte què pot ser capaç de fer un home quan li arriba aquest moment; és aleshores quan no importa el que li puga succeir a ell –pena de presó– si sent que ha netejat d'humiliació la seua homenia", opina.

En certa manera, la metateoria del guionista Alan Moore sembla feta per explicar aquest tipus de comportament: davant del perill de pèrdua del poder de l'espècie, s'imposa la violència màxima. Perquè no hi ha res que provoqui respostes tan irracionals com la por. I, com recorda el sociòleg i escriptor Josep Vicent Marqués, el qual és un dels pioners masculins en la lluita pública i acadèmica contra les cadenes que el masclisme

La publicitat utilitza el sexe per vendre. Fins fa poc, la dona era l'única tractada com a objecte. Però les coses canvien, i ara l'home també rep aquesta consideració. Tot val per a la venda.

imposa, "l'opresor sempre té por de l'oprimit".

Presumir d'home. "A més a més –continua Marqués– quan un no pot presumir ni de guapo, ni de ric, ni d'intel·ligent, només li queda presumir d'home." Però, de quina classe d'home?

Perquè, si bé el còmic de Moore i Campbell reflecteix una època –l'inici del segle XX– en què la violència salvatge contra la dona es practicava impunement, en aquest nou segle, i en aquest nou mil·lenni, el masclisme passa per mutacions. I la violència contra l'estat de la dona, llevant els casos de l'agressió directa, és, si bé generalitzada i practicada pel sistema mateix, molt més subtil, tot i que, potser, també més decidida.

El nou home masclista és aquell que no ho reconeix, aquell que fins i tot es mostra convençut del benefici social que aporten els avenços de les dones, aquell que accepta que ajudar a casa ha de ser habitual... accepta ajudar-hi, però no accepta una col·laboració meitat-i-meitat en les feines domèstiques, perquè té excuses per a no acceptar-la.

Les noves generacions de masclistes saben que no poden ser-ho perquè sí. Les dones d'avui han tingut les mateixes oportunitats escolars que ells i han crescut, més que en un ambient patern, en un ambient social en el qual se'ls ha ensenyat que té al seu abast les oportunitats del mercat laboral. Són dones que, en una època de màxima competició laboral, ja no són solidàries com a col·lectiu,

Els nous masclistes vellíssims

La persistència del masclisme entre els joves actuals sembla obeir a un desconcert, indirecte, resultat de l'apatia paterna. Gràcies a l'empenta de les dones que avui tenen de 40 a 55 anys, les dones són el grup social de l'estat espanyol que més ha canviat en aquests darrers 25 anys. En canvi, els seus companys masculins han canviat poc i han reconegut menys. No sols és encara escassíssim el grau d'acceptació de la necessitat de compartir treball domèstic i cura dels fills sinó que s'ha viscut com una concessió o com una derrota, molt poques vegades com un alliberament de la ridícula pompositat i patètica angoixa masculines.

En el col·legi falsament "coeducatiu", el jove descobreix que les xiques trauen iguals o millors notes i que fan o poden fer les mateixes coses abans reservades a xics: practicar esports, prendre la iniciativa sentimental o sexual, fumar i després beure o participar en el manteniment de la casa. Ja res no és exclusiu dels homes. Aleshores, què és ser home? La resposta correcta és ser una persona, no tenir cap dret ni cap obligació com a home, però sí tenir-los tots com a persona. No és aquesta impressió la que els donen els seus pares, cansats de la guerra amb la feina i amb la dona, però més cansats de la segona, absentistes. Després de tot, no hi ha herois masculins moderns i en aquest sentit el superman d'altres èpoques, Rambo, l'agent especial o el que siga, encara crida l'atenció. Ser violent o aparentar-ho és pràcticament l'únic tret que sembla exclusivament masculí. Ser masclista es converteix en una tranquil·litzant nota de virilitat. Ser igualitari és un luxe notablement meritori, la culpa és dels pares i de la tele, no de les dones.

Josep Vicent Marqués, escriptor i sociòleg

La sèrie d'imatges escenifica el pols en la batalla dels sexes entre homes i dones. L'emulació dels aspectes més criticables del comportament masculí ha estat entesa per algunes dones com un signe d'igualtat. El camí, però, hauria de basar-se en la pròpia evolució.

com ho varen ser les feministes dels 70, sinó que busquen fixar el seu paper d'igualtat en el si individual, en la lluita pròpia no col·lectiva. Les èpoques han canviat, i els objectius aconseguits hi són presents, però no tenen temps per pensar en la resta de les dones. Han acceptat que el poder econòmic, polític i executiu encara continua en mans dels homes, i pensen d'aconseguir el seu propi poder com a persones, no com a dones.

Aquesta lluita defineix la seua vida. Aquesta lluita, i la voluntat de desenvolupar-se en el sentit humà (ser mares, per exemple), en una societat laboral dissenyada per varons, on no es té en compte les necessitats de la dona (de nou, ser mare, per exemple, tot i que aquest ja no és l'Objectiu, sinó un dels objectius opcionals de la dona d'avui).

El nou masculista ja no és com Esteso i Pajares en *Los bingueros*. El nou masculista és comprensiu, però implacable en la seua voluntat de marcar la diferència, de continuar mantenint la preeminència.

El nou masculista és fruit d'una societat en què la dona es divorcia, i ja no aguantava les banyes, i que, fins i tot, les posa sense creure que això li ha estat prohibit per la natura.

El nou masculista veu la dona com un perill, però no ho pot reconèixer públicament perquè hi ha dones pertot arreu, hi ha dones en llocs decisoris i en llocs de treball.

El nou masculista ha de conviure amb dones que prenen la iniciativa sexual, i que consumeixen publicitat que també comença a ser vexatòria per als homes

(recordeu les tanques publicitàries amb supertios amb un superpaquet posant en calçotets), després de dècades d'utilitzar les dones com a reclam. El nou masculista ha de conviure amb una dona presonera del seu cos, al qual s'aferra per aconseguir seguretat més que per agradar al mascle: l'anunci televisiu de L'Óreal, amb el "*porque yo lo valgo*", és, en certa manera, tota una revolució. Perquè la dona ja no es posa guapa per a l'home, sinó per ella mateixa. Per primera vegada en la història, el masculista ja no pot ser-ho tan obertament, i ha de mesurar les seues paraules.

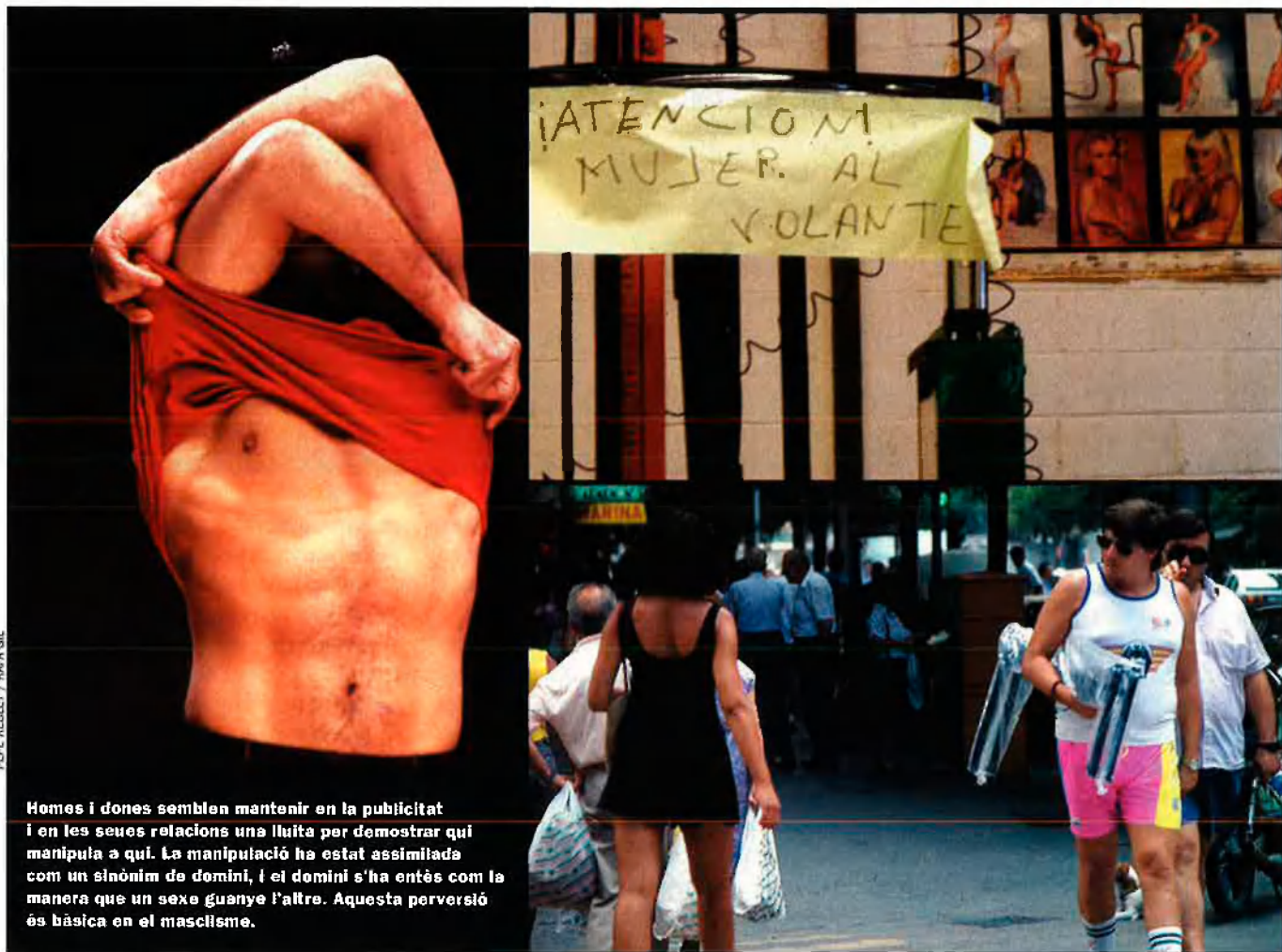
Quan Fernando Salinas, jutge progressista de Consell General del Poder Judicial, va dir que la magistrada conservadora Milagros Calvo, la primera jutgessa del Tribunal Suprem, es convertiria en "la florera del Suprem", va haver de demanar disculpes públiques. I això no és res, perquè a altres homes públics, manifestacions semblants els han costat el càrrec. Dir coses semblants no és políticament correcte, encara que impregnen l'ànima d'aquesta societat masculista. Però aquesta societat masculista persegueix sobretot donar bona imatge. I el masculisme recorda el franquisme, la negror amb què qualsevol polític no vol ser identificat.

El nou masculista és aquell que retrata el llibre *Hombres, así son, así nos va*, que ha editat Engloba, i que han ideat les periodistes valencianes Virginia Contreras, Matilde Iraola, Annabella Martínez, Jose Falcó, Jose García, Sonia Escribano i Emma Palau. Un home que ja no sol imposar a colps o a crits la seua voluntat,

però que deixa fer a la dona les feines de la llar sense moure un dit, tot i que sap que ella també treballa com ell (en realitat, segons una enquesta a nivell estatal, les dones dediquen cinc vegades més temps a les feines de la casa que els homes). Un home que accepta que el 51% de la societat es compon de dones, però que això no significa que meresquen més que allò que ja han aconseguit. Un home que mira el futbol per la tele, i que incita la dona a aficionar-s'hi per no haver de canviar ell d'afició.

El nou masculista és passiu, generalment no ofensiu. És tan masculista com el d'abans, però adaptat a un context en el qual no pot demostrar-ho amb fets, sinó amb omissions. No veta l'entrada de la dona al treball, però no la promociona als llocs de decisió. No deixa de contractar dones susceptibles de quedar embarassades, però no preveu la possibilitat de crear una organització professional que li permeta exercir com a mare sense haver de renunciar a la vida laboral.

Masclé vell, masclé nou. Certament, el masculisme d'avui no és radical. Com havia de ser-ho, si vivim en una societat que no ho és? La seua efectivitat, però, es basa en un nou element al qual les dones no han estat acostumades: la condescendència. És a dir, jo, com a home, t'ajude a tu, dona, en la feina de casa, perquè vull i perquè sóc modern i comprensiu, i perquè respecte els avenços socials que tu has anat guanyant. Però no perquè sé que, inevitablement, és la meua obligació humana. Compar-

PEPE REBLEY / RAFA GIL

Homes i dones semblen mantenir en la publicitat i en les seues relacions una lluita per demostrar qui manipula a qui. La manipulació ha estat assimilada com un sinònim de domini, i el domini s'ha entès com la manera que un sexe guanya l'altre. Aquesta perversió és bàsica en el masclisme.

tir és una concessió que se li fa a la dona, no un deure que no es pot evitar. Aquest masclisme condescendent impregna els més joves.

Joves que, per educació i context, rebutgen el model del "mascle ibèric de Torremolinos", però que, inconscientment, no oblidem que ser mascle és una condició heretada al llarg dels segles que, com l'energia, no desapareix, sinó que es transforma.

I la capacitat d'adaptació és la major qualitat de la supervivència, la millor garantia d'estratègia de pervivència. Mirem, si no, James Bond, la icona de mascle sofisticat per excel·lència, que ara fa quaranta anys de vida cinematogràfica (la pel·lícula *Dr No* es va estrenar el 1962). Aquest semental de ficció tractava a besos i a hòsties les dones en les seues primeres produccions. Repartia una cosa i l'altra a la femina, segons ell considerava que es meresquera. I aques-

ta, agraïda, tant per una cosa com per l'altra, perquè sabia que ell ho feia a fi de bé.

Ara que, el nou James Bond, el de la darrera pel·lícula que protagonitzarà Halle Berry (l'actriu guanyadora de l'última edició dels premis Oscar), ja no actua igual en la forma, tot i que sí en el fons. La seua cap és una dona, les malvades que se li enfronten ja no s'enamoren d'ell i les xiques Bond d'ara duen en moltes ocasions la iniciativa sexual. Pe-

rò... sense perdre els papers. D'acord, ell les respecta, ja no les pega, ja no copula amb elles com un conill i en acabat les empenta del llit. Però ell continua sent l'home, l'heroi, l'eix entorn del qual elles fan voltes. En aparença, James Bond és un nou home. En l'essència, és el mateix, però adaptat a un segle de correcció formal.

Què poden fer les dones? Què faran si la voluntat és equilibrar els papers? La majoria dels estudis demogràfics i sociològics dibuixen una societat en la qual la dona tindrà més i més preeminència. Però que arrossega rèmores terribles. Per exemple, en moda i cinema es nota molt. La publicitat i la passarel·la promocionen una figura femenina més *sexy*, acurada, curvilínia i prima que mai. Aconseguir un cos d'aquestes característiques significa per a una dona dedicar-li la major part de les energies de la seua vida. És a dir, no atendre les coses realment im-

**El masclisme
d'avui és passiu,
és un masclisme
sempre
condescendent**

portants de la seua vida, com és el seu interior o el seu potencial per a mantenir una vida sentimental equilibrada. En el cinema, es promociona un tipus d'actriu amb físic altament pertorbador. I, encara més, es promociona un tipus d'home extremadament viril. Els exemples són George Clooney o, sobretot, Russell Crowe, l'heroi de *Gladiator*, considerat l'home universalment més atractiu d'ara mateix.

Eh? Però com és possible? Elles no són més sensibles? No busquen un altre tipus d'homes, més intel·lectuals, més companys, més allunyats de la icona tòrrida, bèstia i sexual que habitualment domina en les fantasies masculines?

Els sexòlegs del planeta sencer saben que en la vida real sí que ho fan –per molt que de vegades es done l'emulació dels aspectes més lamentables de l'home com a essència d'igualtat– però la novetat és que la dona, des de fa pocs anys, és capaç de permetre's públicament fantasies. I en aquestes fantasies, o en aquests passatemps, com els succeeix als homes,

Els masclistes continuen, però s'adapten als avenços de les dones

allò que predomina és el físic. Per a una lectora, això pot semblar una obvietat, però per a un home, qui subscriu el text pot subscriure també que això ha estat un descobriment, que ha anat produint-se a mesura que les dones han anat assolint quotes de llibertat d'expressió.

No falta, tampoc –com per exemple la famosa ginecòloga Elena Arnedo, creadora del primer centre de planificació familiar de la història de l'estat espanyol– qui pensa que aquest model d'actor supermascle respon a una reacció de la indústria de Hollywood, dominada per

mascles recalitrants. Mascles espantats perquè les femelles ja no són femelles, sinó dones, en el millor sentit de la paraula. I, en la seua por, intenten recuperar el terreny perdut amb la promoció de nous mascles que reivindicquen el mite etern d'home seductor i dominant.

La diferència, però, és que aquest tipus de mite, com el masclista clàssic, tendia a comportar-se amb la dona o bé com un cavaller o bé com un senyor feudal. És a dir, seguia certs preceptes d'honor i protecció, per molt humiliants que aquests resultaren per a la persona protegida. Però avui, els considerats nous masclistes no respecten cap d'aquests preceptes.

El masclisme actual mira de retenir els privilegis que les dones encara no han pogut desbancar, però acceptant els drets d'igualtat que elles han aconseguit.

I és que, en uns temps tan centristes com els que vivim, el masclisme no podia defugir aquesta estranya perversió.

Joan M. Oleaque

Tasta la platja de Gandia

4 de maig, festa d'inici de temporada a la platja

Activitats relacionades amb la Mediterrània, les tradicions, els costums i la cultura

- 18.30 h** Cercavila del Grup de Danses Roïes de Corella i el Grup d'animació infantil Guargis
- 20.00 h** Cercavila de la A.M. Grau de Gandia, Centre Musical de Beniopa
- 20.15 h** Cercavila U.M. Sant Francesc de Borja de Gandia
- 23.00 h** El Foc de Mar, a càrrec de Xarxa Teatre (front a la Ducal)
- 24.00 h** Concert d'Urbàlia Rurana (front al Club Nàutic)

AJUNTAMENT
DE GANDIA

gandia

